

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sžo/73/2015
Identifikačné číslo spisu: 8014200705
Dátum vydania rozhodnutia: 31.10.2017
Meno a priezvisko: JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:8014200705.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci žalobcov: 1/ X. I. - ARTIMA, so sídlom Centrálna 632/7, 089 01 Svidník, IČO: 46 022 546, 2/ A. N. I., bytom N. XX, XX XXX X., Poľská republika, obaja zast. JUDr. Dušanom Remetom, advokátom, so sídlom Masarykova 2, 080 01 Prešov proti žalovanej: Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom Ulica 29. augusta č. 8 a 10, 813 63 Bratislava o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí správneho orgánu, na odvolanie žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 14. júla 2015 č. k. 4S/47/2014-53, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 14. júla 2015 č. k. 4S/47/2014-53 p o t v r d z u j e .

Odvolanie žalobcu v 2. rade o d m i e t a.

Žalobcom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

I.

Konanie na správnom orgáne

1. Rozhodnutím č. 280-2/2014-BA z 22.04.2014 (ďalej na účely rozsudku len „napadnuté rozhodnutie“) žalovaná ako odvolací orgán podľa § 179 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej na účely rozsudku len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) v zmysle § 218 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Prešov č. 26062-13/2013-PO z 10.10.2013 vo veci zániku sociálneho poistenia (ďalej na účely rozsudku len „prvostupňové rozhodnutie“, resp. „prvostupňový orgán“) a administratívne odvolania žalobcov v 1. rade a v 2. rade zamietla.

2. Žalovaná s poukazom na ustanovenia § 3 ods. 1 písm. a), § 4 ods. 1, § 7 ods. 1 písm. c), §14 ods. 1 písm. a), § 15 ods. 1 písm. a) ako aj § 19 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. v napadnutých rozhodnutiach konštatovala, že žalobca v 2. rade bol vedený v registri poistencov žalovanej ako zamestnanec žalobcu v 1. rade od 01.02.2012. Žalobca je zapísaný v registri zamestnávateľov vedeného prvostupňovým orgánom od 01.02.2011.

3. Ďalej žalovaná vyzdvihla právny vplyv Nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a členov ich rodín, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, ako aj Nariadenia z 21. marca 1972, ktorým sa stanovuje postup pri vykonávaní nariadenia (EHS) č. 1408/71 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov a ich rodiny, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie na napadnuté rozhodnutie.

Následne poukázala na nové koordinačné nariadenia, t.j. Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej na účely rozsudku len „základné nariadenie“) a vykonávacie nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa vykonáva základné nariadenie (ďalej na účely rozsudku len „vykonávacie nariadenie“), ktoré sa uplatňujú od 01.05.2010.

4. V súvislosti s prejednávanou vecou žalovaná najmä poukázala na čl. 13 základného nariadenia, ktorý ako kolízna norma vymedzuje právny poriadok, ktorému podlieha osoba vykonávajúca činnosti s charakterom práce v dvoch alebo viacerých členských štátoch.

Vo vzťahu k pracovným činnostiam zanedbateľného rozsahu, tieto žalovaná vymedzila ako činnosti, ktoré sa vykonávajú trvalo, avšak z hľadiska času a hospodárnej návratnosti sú nepodstatné.

5. Čo sa týka skutkového stavu, žalovanej bola doručená informácia z poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia (Zakład Ubezpieczeń Społecznych - ďalej na účely rozsudku len „poľská inštitúcia ZUS“), že v posledných rokoch vznikli firmy v iných členských štátoch, ktoré, hoci sprostredkujú pre poľské samostatne zárobkovo činné osoby zamestnanie, tak sa zrejme chcú vyhýbať plateniu odvodov na sociálne zabezpečenie ZUS z podnikania v Poľskej republike.

V uvedenej súvislosti prvostupňový orgán vykonal v priebehu roku 2013 viaceré kontroly u zamestnávateľa (ďalej na účely rozsudku len „kontroly“, resp. všeobecne „kontrola“) so zameraním na splnenie podmienok pre určenie registrovaného sídla alebo miesta podnikania (viď rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci Planzer Luxembourg Sarl sp.zn. C-73/06) ako aj na overenie reálneho výkonu činností zamestnancov zamestnávateľa.

6. Z výsledkov hore uvedenej kontroly aj pre žalovanú vyplýva, že sídlo zamestnávateľa, uvedené vo výpise z obchodného registra, nespĺňa základné kritéria registrovaného sídla spoločnosti, a tiež sa nepodarilo preukázať reálny výkon činnosti žalobcu v 2. rade ako zamestnanca.

7. V napadnutom rozhodnutí žalovaná konštatovala, že vystavila pre žalobcu v 2. rade formulár PD A 1 s platnosťou od 01.02.2012 do 10.04.2013, tj. na dobu určitú. Formulár bol vystavený v čase, kedy neexistovali pochybnosti o správnosti určenia uplatniteľnej legislatívy a splnenie podmienok na určenie uplatniteľnej legislatívy nebolo overené kontrolou reálneho výkonu činnosti na území Slovenskej republiky. Pri vystavení napadnutého rozhodnutia vzal prvostupňový orgán túto skutočnosť do úvahy, rovnako aj výsledky kontroly, na základe čoho rozhodol, že posledný deň platnosti formulára, t.j. 10.04.2013 je dňom zániku povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti žalobcu v 2. rade.

II.

Konanie na prvostupňovom súde

A)

8. Proti rozhodnutiu žalovanej podal žalobca v 1. rade na Krajský súd v Prešove žalobu z 19.05.2014. Najmä brojil proti nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia a porušeniu zásady dvojinštančnosti konania. Ďalej žalobca v 1. rade poukázal na skutočnosť, že rozhodnutie nebolo vydané

v zákonnej lehote a bol porušený princíp rovnakého zaobchádzania. Rovnako mal za to, že kontrola vykonaná zo strany správneho orgánu ohľadne skúmania výkonu činnosti zamestnancov žalobcu bola vykonaná nezákonne, nakoľko do kompetencie žalovanej resp. jej pobočky nepatrí kontrola výkonu práce a pracovnoprávných vzťahov.

9. Žalobca v žalobách odkázal na Praktickú príručku - právne predpisy, ktoré sa vzťahujú na zamestnancov v Európskej únii, európskom hospodárskom priestore a vo Švajčiarsku (ďalej na účely rozsudku len „príručka“), podľa ktorej je podľa názoru žalobcu uplatniteľnou legislatívou vo vzťahu k právnemu posúdeniu zamestnancov žalobcu legislatíva Slovenskej republiky, nakoľko sa na jej území nachádza registrované sídlo podnikania.

10. Žalovaná vo svojom vyjadrení k žalobe žiadala žalobu ako nedôvodnú zamietnuť. Vo svojich argumentoch vychádzala z citácie relevantných ustanovení základného nariadenia ako aj vykonávacieho nariadenia.

B)

11. Na základe návrhu na vstup účastníka do konania vydal Krajský súd v Prešove uznesenie č. k. 4S/47/2014-47 z 18.06.2015, ktorým podľa § 92 ods. 1 O.s.p. pripustil vstup A. N. I. do konania na strane žalobcu (žalobca v 2. rade).

12. Krajský súd v Prešove ako súd prvého stupňa preskúmal napadnuté rozhodnutie a po vykonanom pojednávaní žalobu žalobcu v 1. rade pri aplikácii § 250j ods. 1 O.s.p. zamietol, konanie o žalobe žalobcu v 2. rade zastavil a účastníkom náhradu trov konania nepriznal.

13. Krajský súd v prvom rade zdôraznil ustanovenia O.s.p, ktoré za žalobcu definujú fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá bola ukrátená na subjektívnych právach, čo teda znamená, že ten, kto o sebe tvrdí, že je žalobcom, musí byť súčasne aktívne legitimovaný hmotnoprávne. To znamená, že v jeho prípade musí ísť o skutočné ukrátenie na jeho subjektívnych právach. Nedostatok aktívnej hmotnoprávnej legítimácie, t.j. ak takáto osoba nebola ukrátená na svojich subjektívnych právach, má za následok, že súd žalobu zamietne. Rovnako treba rozlišovať aj procesnú legítimáciu, kedy ide o prípad, keď žalobca ani netvrdí ukrátenie na právach, avšak musí minimálne namietat', že rozhodnutie bolo nezákonné, inak by súd, ktorý je viazaný žalobcovým tvrdením, nemal čo preskúmať po stránke zákonnosti a viedlo by to k zastaveniu konania.

14. Podľa názoru krajského súdu je evidentné, že žalobca v 1. rade namieta iné porušenie práv ako účastníka konania resp. porušenie práv jeho zamestnancov. Aj keby napadnutými rozhodnutiami alebo postupom boli porušené právne predpisy Slovenskej republiky, resp. nariadenia, z citovaných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku bez akýchkoľvek pochybností vyplýva povinnosť priamo žalobcu namietat' tvrdenia o porušení vlastných subjektívnych práv a nikoho iného.

Žalobca v 1. rade vo vzťahu k vytykaným procesným pochybeniam žalovanej neuviedol, aké jeho konkrétne subjektívne práva boli týmito pochybeniami porušené. Občiansky súdny poriadok v § 250i ods. 3 O.s.p. upravuje, že pri preskúmaní zákonnosti postupu a rozhodnutia správneho orgánu súd prihliadne len na tie vady konania pred správnym orgánom, ktoré mohli mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia.

15. Nedodržanie zákonom stanovenej lehoty, porušenie princípu rovnakého zaobchádzania, vykonanie kontroly v rozpore so zákonom, porušenie zásady dvojinstančnosti, či prejudikovanie rozhodnutia tento žalobca v žalobe vo vzťahu k porušeniu svojich subjektívnych práv žiadnym spôsobom nevyargumentoval.

16. Vo vzťahu k námietke žalobcu v 2. rade, že jeho návrh na vstup do konania bol podaný dňa 06.06.2014, t.j. v zákonnej dvojmesačnej lehote a žaloba tak vo vzťahu k tomuto účastníkovi bola podaná včas, súd poukazuje na tú skutočnosť, že tento návrh bol podaný právnym zástupcom JUDr. Dušanom Remetom, nie priamo účastníkom, pričom súčasťou podania nebolo udelenie plnomocenstva,

ktoré by tohto advokáta na takýto úkon v mene žalobcu v 2. rade splnomocnilo. Takýto návrh preto nebol účinný. Až doručením plnomocenstva súdu a následne rozhodnutím súdu o návrhu na pripustenie do konania, sa táto osoba stala účastníkom konania.

17. Vzhľadom na uvedené krajský súd dospel k záveru, že rozhodnutie a postup žalovanej vo vzťahu k žalobcovi v 1. rade bol v súlade so zákonom, subjektívne práva žalobcu v 1. rade porušené neboli, a preto považoval žalobu vo vzťahu k žalobcovi v 1. rade za nedôvodnú a pri aplikácii § 250j ods. 1 O.s.p. ju zamietol.

18. Vo vzťahu k žalobcovi v 2. rade krajský súd v prvom rade skúmal, či bola žaloba podaná včas. Z obsahu predloženého administratívneho spisu vyplýva, že rozhodnutie žalovanej bolo žalobcovi v 2. rade doručené 13.05.2014. V prípade žalobcu v 2. rade dvojmesačná lehota na podanie žaloby uplynula 13.07.2014. Postavenie žalobcu v 2. rade nadobudol právoplatnosťou rozhodnutia o pripustení žalobcu v 2. rade do konania (23.06.2015), t.j. po uplynutí zákonnej lehoty na podanie žaloby (13.07.2014), pričom zmeškanie lehoty nemožno odpustiť.

19. Zachovanie lehoty nemôže prichádzať do úvahy ani z dôvodu, že žalobca v 1. rade podal žalobu včas, keďže iná fyzická osoba sa nemôže domáhať preskúmania zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu za inú osobu (tvrdiac, že ako zamestnávateľ chráni práva zamestnanca), iba žeby išlo o zákonného zástupcu maloletého. Neobstojí ani možnosť pripustenia zachovania lehoty s odôvodnením, že ide o nerozlučné spoločenstvo (§ 91 ods. 2 O.s.p.) so žalobcom v 1. rade, zamestnávateľom žalobcu v 2. rade, ktorý žalobu podal včas, keďže z obsahu žaloby, napadnutých rozhodnutí, vo vzťahu k charakteru práv, ktorých ochrany sa tieto subjekty domáhajú, je zrejmé, že v pozícii zamestnanca a zamestnávateľa ide o rozličné práva, dotknuté rozhodnutím žalovanej. Nemôže tak v tejto veci ísť o nerozlučné spoločenstvo na strane žalobcu.

20. Krajský súd ďalej uviedol, že aj keď by sa javil ako nelogický postup súdu, ktorý napriek skutočnosti, že žalobca v 2. rade, vzhľadom na dátum vstupu do konania evidentne zmeškal dvojmesačnú zákonnú lehotu, pripustil vstup tohto účastníka do konania, krajský súd poukázal na to, že pri rozhodovaní o návrhu účastníka na vstup do konania súd nemôže prejedukovať vec samu v tomto štádiu konania a rozhodnúť o neprípustení vstupu účastníka, práve s odkazom na čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a na právo účastníka domáhať sa ochrany svojich práv na súde.

21. Z uvedených dôvodov krajský súd podľa § 250d ods. 3 O.s.p. konanie o žalobe žalobcu v 2. rade zastavil.

III.

Odvolanie žalobcov/stanoviská

A)

22. Vo včas podanom odvolaní z 20.08.2015 (č.l. 64) proti rozsudku krajského súdu žalobcovia prostredníctvom svojho právneho zástupcu napadli rozsudok krajského súdu a uviedli v zmysle § 205 O.s.p. ako odvolacie dôvody:

- prvostupňový súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam [§ 205 ods. 2 písm. d) O.s.p.] a
- rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 205 ods. 2 písm. f) O.s.p.].

23. Následne odvolací súd sumarizuje odvolacie dôvody žalobcu v 1. rade:

- postupom žalovanej boli porušené aj subjektívne práva žalobcu, najmä porušenie práva na spravodlivý proces, ktoré zahŕňa aj právo na zákonné administratívne konanie, právo na fungovanie verejnej správy na princípe tzv. dobrej správy, právo na dodržanie základných zásad správneho konania, pričom žalobca namieta aj porušenie svojho subjektívneho práva vlastníť majetok, práva na podnikanie za rovnakých podmienok ako domáce subjekty a právo na dosahovanie zisku vlastnou činnosťou,
- žalobca nesúhlasí s odôvodnením rozhodnutia, že nedošlo k porušeniu princípu dvojinštančnosti

konania, žalovaná vo svojom odvolacom rozhodnutí pojednáva o skutočnostiach, ktoré neboli predmetom dokazovania v prvostupňovom konaní a neboli súčasťou zisteného skutkového stavu, predovšetkým argumenty žalovanej súvisiace s nepreukázaním registrovaného miesta podnikania. Týmto postupom bolo žalobcovi odňaté jeho subjektívne právo brániť sa proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy,

- opätovne poukazuje na nezákonnosť vykonanej kontroly, najmä z dôvodu nedostatku kompetencie žalovanej na jej uskutočnenie, ako aj spôsob výkonu kontroly,
- žalobca má za to, že závery žalovanej o absencii reálneho výkonu činnosti zamestnancov žalobcu neobstoja z právneho ani skutkového hľadiska, nakoľko zamestnanci žalobcu pracujú mimo sídla, z preberania a distribúcie letákov má zamestnávateľ vyhotovené fotografické záznamy a vedú sa dochádzkové listy, čo jednoznačne preukazuje reálny výkon činnosti na území Slovenskej republiky, žalobca predložil tzv. reporty - dochádzky jednotlivých zamestnancov do práce,
- ďalej žalobca uviedol, že je registrovaným platcom DPH a pravidelne daňovému úradu podáva súhrnné výkazy a podáva aj daňové priznanie na daň z príjmu, z ktorých vyplýva, že žalobca reálne vykonáva činnosť,
- žalobca namietal, že sa krajský súd nevysporiadal s ďalšími jeho argumentmi ako porušenie princípu rovnakého zaobchádzania, či neprípustnou retroaktivitou,
- závery prijaté konajúcim súdom vo vzťahu k dôvodnosti žaloby žalobcu ako zamestnanca o nedostatočne zistenom skutkovom stave a nedostatku dôvodov v inom konaní sa bez pochyby týkajú aj žalobcu v 1. rade ako zamestnávateľa.

24. Odvolanie v časti týkajúcej sa žalobcu v 2. rade bolo odôvodnené tým, že súd prvého stupňa pri procesnom rozhodnutí o zastavení konania nesprávne posúdil otázku (ne)zachovania lehoty na podanie žaloby o preskúmanie zákonnosti napadnutých rozhodnutí, čím mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Podľa názoru žalobcov lehotu podľa § 250b ods. 1 O.s.p. nemožno počítat' odo dňa rozhodnutia súdu o pribratí účastníkov do konania, ale postačuje, ak aspoň jeden z účastníkov správneho konania podal včas žalobu o preskúmanie zákonnosti napadnutých rozhodnutí.

25. Žalobcovia poukázali na výslovné znenie § 250 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého súd aj bez návrhu priberie do konania účastníka správneho konania, ktorého práva a povinnosti by mohli byť zrušením správneho rozhodnutia dotknuté. Ak by sa mala lehota podľa § 250b ods. 1 O.s.p. počítat' od pribratia účastníka do konania, bolo by to výslovne uvedené v ustanovení § 250 ods. 1 O.s.p. Žaloby boli z hľadiska účelnosti a rýchlosti podané len žalobcom v 1. rade, no v celom rozsahu aj v záujme a na prospech žalobcu v 2. rade, pričom je v tejto súvislosti potrebné uvažovať aj o nerozlučnom procesnom spoločenstve.

26. Osobitne žalobca v 2. rade poukázal na to, že rozhodnutie žalovanej prevzal 13.05.2014 a návrh na vstup žalobcu v 2. rade do konania bol súdu doručený 11.06.2014, tzn. v zákonnej dvojmesačnej lehote. Skutočnosť, že súd rozhodol o vstupe až uznesením z 18.06.2015 nemôže byť na ťarchu žalobcu v 2. rade.

27. Žalobcovia navrhli, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu zmenil tak, že žalobám žalobcov vyhovie a prisúdi každému žalobcovi náhradu trov prvostupňového aj odvolacieho konania.

B)

28. Z vyjadrenia žalovanej z 01.10.2015 (č.l. 71) vyplýva, že žalobcovia v odvolaní neuviedli také námietky ani právne relevantné dôvody, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zrušenie napadnutých rozhodnutí. Žalovaná sa naďalej pridrižiava svojho písomného vyjadrenia, v ktorom zaujala stanovisko ku každej námietke žalobcu v 1. rade obsiahnutej v žalobe.

29. Ďalej žalovaná vo vyjadrení uviedla nasledovné:

- žalovaná nerozhoduje o odvodovej povinnosti žalobcu v 1. rade, ale o zániku sociálneho poistenia jeho zamestnancov podľa slovenskej legislatívy, čo má za následok, že za týchto zamestnancov nebol

povinný platiť poistné, žalobca v 1. rade tým však nie je dotknutý na majetkových právach, žalovaná žalobcovi v 1. rade nebráni využívať právo na podnikanie a dosahovanie zisku,

- žalovaná má za to, že na preukázanie reálneho výkonu činnosti zamestnancov na území Slovenskej republiky nepostačuje len formálnym spôsobom deklarovať podnikanie,
- ako inštitúcia zodpovedná za uplatňovanie koordinačných nariadení je toho názoru, že pri posudzovaní žiadosti je povinná preskúmať aj charakter činnosti danej spoločnosti,
- žalovaná neargumentuje tým, že je oprávnená vstupovať do pracovnoprávných vzťahov, ale poukazuje na skutočnosť, že je oprávnená kontrolovať splnenie podmienok na určenie uplatniteľnej legislatívy v súlade s koordinačnými nariadeniami, ktoré upravujú oblasť sociálneho zabezpečenia,
- žalovaná poukazuje aj na neoprávnené pripustenie žalobcu v 2. rade do konania uznesením z 18.06.2015 a má za to, že vstúpenie žalobcu v 2. rade do konania na strane žalobcu má slúžiť len ako prostriedok na odstránenie nedostatku vecnej legitímácie, žalobca v 2. rade bol účastníkom správneho konania a ak sa cítil byť dotknutý na svojich právach vydaním napadnutého rozhodnutia žalovanej, bol oprávnený v zákonnej lehote podať žalobu, čo neurobil,
- žalovaná poukázala aj na to, že v danom prípade nemôže ísť o nerozlučné procesné spoločenstvo práv žalobcov, nakoľko žalobca v 1. rade a žalobca v 2. rade majú v konaní diametrálne odlišné práva.

30. Záverom žalovaná požiadala, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil.

IV.

Prejudiciálne konanie

31. Z dôvodu podania prejudiciálnej otázky týkajúcej sa výkladu dotknutých ustanovení práva Európskej únie Súdnemu dvoru bolo konanie vedené na Najvyššom súde Slovenskej republiky uznesením z 28.06.2016 sp. zn. 1Sžso/73/2015 prerušené.

32. Súdny dvor prejudiciálnu otázku akceptoval a svoju odpoveď prostredníctvom rozsudku sp.zn. C-89/16 z 13.07.2017 zaslal konajúcemu senátu Najvyššieho súdu v nasledujúcom znení:

„Článok 13 ods. 3 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia, zmeneného a doplneného nariadením (EÚ) Európskeho parlamentu a Rady č. 465/2012 z 22. mája 2012, sa má vykladať v tom zmysle, že s cieľom určiť vnútroštátnu právnu úpravu uplatňujúcu sa v zmysle tohto ustanovenia na osobu, akou je žalobca vo veci samej, ktorý je zvyčajne zamestnancom v jednom členskom štáte a samostatne zárobkovo činnou osobou v druhom členskom štáte, je potrebné zohľadniť požiadavky uvedené v článku 14 ods. 5b a článku 16 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004, zmeneného a doplneného nariadením č. 465/2012.“

V.

Právne názory odvolacieho súdu

33. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) v intenciách rozsudku sp.zn. C-89/16 Súdneho dvora a v medziach čl. 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 4 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii a čl. 267 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie vyhodnotil listinné dôkazy obsiahnuté v súdnom ako aj v priloženom administratívnom spise, preskúmal rozsudok krajského postupom podľa zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (v texte rozsudku ďalej len „O.s.p.“) s prihliadnutím na ustanovenie § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní, a po neverejnej porade senátu jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k nižšie odôvodnenému záveru, že odvolanie žalobcu v 1. rade nie je dôvodné, a preto rozsudok krajského súdu o zamietnutí žaloby žalobcu v 1. rade a zastavení konania vo vzťahu k žalobcovi v 2. rade postupom podľa § 219 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. potvrdil.

34. Na prvom mieste Najvyšší súd zdôrazňuje, že zákonodarca výkon správneho súdnictva (najmä čl. 46 a čl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) založil iba na návrhovej slobode účastníka (v

preskúmanej veci žalobcu), t.j. zodpovednosti za obranu svojich práv (*vigilantibus leges sunt scriptae*) v medziach čl. 13 Dohovoru o ochrane základných práv a ľudských slobôd, vybrať si podľa Občianskeho súdneho poriadku z prostriedkov ochrany ten najvhodnejší proti rozhodnutiu či postupu správneho orgánu.

35. V takto vymedzenom rámci prieskumu a po preverení riadnosti podmienok vykonávania súdneho prieskumu rozhodnutí správneho orgánu Najvyšší súd zdôrazňuje, že podstatou odvolaní proti rozsudku krajského súdu ako aj žaloby, ktorou sa žalobca v 1. rade domáha preskúmania napadnutého rozhodnutia, je skutková otázka, či na základe podkladov získaných žalovanou počas vykonaných kontrol zamestnávania zahraničných pracovníkov na území Slovenskej republiky boli dostatočne preukázané skutočnosti opodstatnene nasvedčujúce záveru, že zamestnancom žalobcu v 1. rade príslušné poistenia v zmysle zák. č. 461/2003 Z.z. zanikli, resp. nevznikli.

36. V prejednávacom prípade je však potrebné sa v prvom rade vysporiadať s otázkou, či vydaním napadnutých rozhodnutí došlo k porušeniu subjektívnych práv žalobcu v 1. rade a či je žalobca v 1. rade aktívne procesne legitimovaný na podanie žaloby na preskúmanie zákonnosti rozhodnutí žalovanej týkajúce sa zániku resp. nevzniku príslušných poistení jeho zamestnancov podľa slovenskej legislatívy. Týmito otázkami sa správne zaoberá aj krajský súd.

37. Po preverení podmienok konania v súvislosti s hore položenou otázkou Najvyšší súd vopred avizuje, že po vyhodnotení závažnosti odvolacích dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu Najvyšší súd s prihliadnutím na ust. § 219 ods. 2 v spoj. s § 246c ods. 1 O.s.p. konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov týkajúcich sa porušenia subjektívnych práv žalobcu v 1.rade spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku o zamietnutí žaloby žalobcu v 1. rade.

38. Na prvom mieste musí Najvyšší súd zdôrazniť, že žalobca v 1. rade svoje odvolanie oprel o odvolacie dôvody týkajúce sa neúplne zisteného skutkového stavu a nesprávneho právneho posúdenia, avšak vo vzťahu k porušeným subjektívnym právam svojich zamestnancov (žalobcu v 2. rade). Námietky o nezákonnosti kontroly vykonanej žalovanou, porušení princípu rovnakého zaobchádzania, nepreukázaní registrovaného miesta podnikania, či absencii reálneho výkonu činnosti zamestnancami nie sú preto vo vzťahu k porušeniu subjektívnych práv žalobcu relevantné, a to z nasledovných dôvodov.

39. Podľa § 247 ods. 1 O.s.p. aktívne legitimovanou na podanie žaloby na preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu je fyzická alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím správneho orgánu a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia. Žiaden subjekt, okrem zákonných výnimiek, ktoré v tomto súdnom prieskume nie sú naplnené, nie je aktívne legitimovaný na podanie takej žaloby v prospech ochrany subjektívnych práv inej osoby. So zreteľom na ustanovenie § 247 ods. 1 O.s.p. je nutné považovať za podstatnú náležitosť žaloby aj konkrétne tvrdenie žalobcu o tom, že bol ukrátený na svojich právach nezákonným rozhodnutím správneho orgánu, pričom musí ísť o jeho subjektívne práva vyplývajúce z právneho predpisu. Len tak môže byť posúdená otázka aktívnej legitimácie žalobcu.

40. Ako už Najvyšší súd zdôraznil v predchádzajúcich rozhodnutiach (sp.zn. 9Sžso/117/2015, 9Sžso/166/2015) žalobu podľa § 247 a nasl. O.s.p. môže podať len ten, kto bol správnym rozhodnutím ukrátený na svojich právach a nielen na svojom záujme. V správnom súdnictve pri rozhodovaní o žalobách proti rozhodnutiam správnych orgánov súd poskytuje ochranu iba subjektívnym žalobcovým právam.

41. Žalobca v 1. rade v odvolaní tvrdil, že boli porušené jeho subjektívne práva, a to právo na spravodlivý proces, zahŕňajúce právo na zákonné administratívne konanie, právo na fungovanie verejnej správy na princípe tzv. dobrej správy, právo na dodržanie základných zásad správneho konania, ako aj

právo vlastníť majetok, právo na podnikanie za rovnakých podmienok ako domáce subjekty a právo na dosahovanie zisku vlastnou činnosťou nie sú dostatočným dôvodom na vyslovenie záveru o nesprávnosti rozhodnutia krajského súdu či nezákonnosti rozhodnutia správneho orgánu, ak nie sú podložené konkrétnymi zásahmi. Nestačí porušenie tvrdiť, je nutné ho aj preukázať. Žalobca v 1. rade žiadnym spôsobom nepreukázal, akým spôsob napadnuté rozhodnutia o zániku povinného poistenia zamestnancov zasahujú do práva vlastníť majetok či práva na dosahovanie zisku žalobcu ako zamestnávateľa. Žalobcovi v 1. rade nebola napadnutými rozhodnutiami zakázaná podnikateľská činnosť, ani právo zamestnávať zamestnancov, a to či už občanov Poľskej republiky alebo Slovenskej republiky. Ani tieto odvolacie námietky preto nemožno považovať za dôvodné.

42. Odvolací súd má z obsahu žaloby jednoznačne za preukázané, že žalobca v 1. rade nenamietal porušenie svojich subjektívnych práv, ale porušenie práv zamestnancov, keď okrem nedodržania zákonnej 60-dňovej lehoty na vydanie napadnutých rozhodnutí a zásady dvojinštančnosti konania žiadne porušenie jeho subjektívnych práv netvrdil. Vo vzťahu k nedodržaniu zákonnej lehoty na vydanie napadnutých rozhodnutí, porušeniu princípu rovnakého zaobchádzania, vykonanie kontroly v rozpore so zákonom, porušenie zásady dvojinštančnosti, či prejudikovanie rozhodnutia sa odvolací súd stotožňuje s názorom krajského súdu, že žalobca v žalobe porušenie svojich subjektívnych práv žiadnym spôsobom nevyargumentoval a ani nepreukázal. S ohľadom na vyššie uvedené musí odvolací súd konštatovať správnosť záveru krajského súdu o tom, že žalobca v 1. rade nebol procesne aktívne legitimovanou osobou v zmysle § 247 O.s.p.

43. Vo vzťahu k aktívnej legitimácii žalobcu v 1. rade si odvolací súd dovoľí odkázať na rozsudok Najvyššieho súdu v obdobnej právnej veci z 26.07.2017 sp. zn. 9Sžso/166/2015, od ktorého záverov nevidí odvolací súd dôvod sa odchýliť:

„Rovnako za správne považoval odvolací súd závery krajského súdu o tom, že žalobca nebol aktívne hmotnoprávne legitimovanou osobou. Pokiaľ žalobu žalobcu v 1. rade zamietol, rozhodol správne, pretože žalobca v 1. rade nielenže nenamietal porušenie svojich subjektívnych práv (namietal porušenie práv žalobcov v 2. až v 4. rade - zamestnancov), ale rozhodnutiami Sociálnej poisťovne nebolo zasiahnuté do majetkovej sféry žalobcu v 1. rade. V prípade bezdôvodného odvedenia poistného, by bolo poistné zamestnávateľovi v zmysle § 145 zákona o sociálnom poistení vrátené. Ani odvolací súd žiadny zásah do majetkovej sféry žalobcu v 1. rade nezistil. Prichádzal do úvahy len zásah do majetkovej sféry žalobcov v 2. až v 4. rade - zamestnancov.“

Odvolací súd nepovažoval odvolanie žalobcu v 1. rade za dôvodné, a preto v zmysle § 250ja ods. 3 veta druhá v spojení s § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil rozhodnutie krajského súdu v časti o zamietnutí žaloby žalobcu v 1. rade.

44. Pokiaľ ide o odvolanie žalobcu v 2. rade, Najvyšší súd ako súd odvolací, dospel k záveru, že jeho odvolanie je potrebné odmietnuť.

45. Z obsahu predloženého spisového materiálu je zrejmé, že žaloby boli podané len žalobcom a nie zamestnancom. Aj keď žalobca argumentoval, že žaloby boli podané len žalobcom z hľadiska hospodárnosti a rýchlosti, nič to nemení na procesnom postavení zamestnanca ako príbratého účastníka v konaní. Pribratím účastníka do konania však nie je možné odstrániť nedostatok aktívnej legitimácie žalobcu. Žalobca v 2. rade, aj keď ho krajský súd za žalobcu označil, žalobu nikdy nepodal. Do konania bol príbratý uznesením krajského súdu, a preto je potrebné na neho ako na príbratého účastníka nahliadať. Len z dôvodu zachovania kontinuity a prehľadnosti rozhodnutia sa odvolací súd rozhodol nemeniť jeho označenie na príbratého účastníka, čo však nemení jeho procesné postavenie v konaní.

46. Keďže piata časť Občianskeho súdneho poriadku obsahuje osobitnú úpravu príbratia ďalších účastníkov do konania, ustanovenie § 92 ods. 1 O.s.p. nie je na správne súdnictvo aplikovateľné. Pokiaľ krajský súd pripustil vstup do konania na strane žalobcu podľa tretej časti Občianskeho súdneho poriadku (§ 92 ods. 1 O.s.p.), nepostupoval v súlade so zákonom, pretože v správnom súdnictve je vylúčené rozhodovanie podľa § 92 ods. 1 O.s.p., keďže druhá hlava piatej časti Občianskeho súdneho poriadku obsahuje osobitné ustanovenia o účastníctve (§ 250 O.s.p.). V správnom súdnictve sa vo

všeobecnosti účastníci určujú podľa druhej definície účastníkov konania, a teda účastníkom v správnom súdnictve je ten, ktorého za účastníka označuje zákon. Z povahy vecí v danom prípade je preto vylúčené pristúpenie osoby do konania či už na strane žalobcu, alebo na strane žalovaného podľa § 92 ods. 1 O.s.p. Vplyv na postavenie takého účastníka v konaní nemá ani nesprávny postup krajského súdu, ktorý pribral zamestnanca do konania ako žalobcu podľa § 92 ods. 1 O.s.p.

47. Vzhľadom na vyššie uvedené teda neobstojí ani odvolacia námietka, že nemôže byť na ťarchu žalobcu v 2. rade, keď bol návrh žalobcu v 2. rade na vstup do konania podaný v dvojmesačnej lehote a krajský súd rozhodol o vstupe až po jej uplynutí, a to z dôvodu, že je preukázané, že žaloba bola podaná len žalobcom v 1. rade.

Podľa § 250 ods. 1 O.s.p. sú účastníkmi konania žalobca a žalovaný. Súd aj bez návrhu uznesením priberie do konania účastníka správneho konania, ktorého práva a povinnosti by mohli byť zrušením správneho rozhodnutia dotknuté.

Podľa § 218 ods. 1 písm. b) O.s.p. v cit. znení odvolací súd odmietne odvolanie, ktoré b) bolo podané niekým, kto na odvolanie nie je oprávnený;

48. Pribratie účastníka podľa § 250 ods. 1 O.s.p. znamená, že iba v prípade zrušenia napadnutého rozhodnutia a následnom preukázaní spojitosti medzi zrušením napadnutého rozhodnutia a ujme v jeho subjektívnych právach, resp. povinnostiach sa takáto osoba pribratá do konania stáva aktívne legitímovaným nositeľom procesných práv vrátane práva spochybníť zákonnosť rozsudku krajského súdu. Nakoľko však v preskúmvanej veci krajský súd napadnuté rozhodnutie nezrušil, čo považuje odvolací súd za správne, musel v zmysle § 218 ods. 1 písm. b) v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. odvolanie zamestnanca ako neprípustné odmietnuť a bližšie sa ním nezaoberať.

Podľa § 103 O.s.p. v cit. znení kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).

Podľa § 104 ods. 1 veta prvá O.s.p. v cit. znení ak ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

49. Krajský súd konanie voči žalobcom v 2. rade podľa § 250d ods. 3 O.s.p. zastavil z dôvodu, že žaloba bola podaná oneskorene, nakoľko žalobca v 2. rade sa stal účastníkom konania až jeho pribratím do konania na strane žalobcu uznesením krajského súdu podľa § 92 ods. 1 O.s.p., čo bolo po uplynutí dvojmesačnej lehoty na podanie žaloby. Odvolací súd však považuje za nesporné, že žalobca v 2. rade žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia nepodal, čo predstavuje neodstrániteľnú prekážku konania a je potrebné konanie voči žalobcovi v 2. rade zastaviť. Zastavenie konania nemožno s poukazom na tieto skutočnosti považovať za odňatie možnosti konať pred súdom.

Vzhľadom na to, že krajský súd konanie voči žalobcovi v 2. rade zastavil (aj keď podľa § 250d ods. 3 O.s.p.), odvolací súd rozhodnutie krajského súdu v tejto časti s poukazom na § 219 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 potvrdil.

50. K odvolacej námietke o nerozlučnom procesnom spoločenstve Najvyšší súd uvádza, že žalobcovia (zamestnávateľ a aj zamestnanec) nie sú nerozluční spoločníci, pretože z hmotnoprávných ustanovení zák. č. 461/2003 Z.z. pre ne nevyplývajú rovnaké práva a povinnosti.

Navyše z ustanovenia § 246c ods. 1 O.s.p. vyplýva, že pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti zákona. Pre posúdenie, či ide o samostatné alebo nerozlučné spoločenstvo, je rozhodná povaha predmetu konania vyplývajúca z hmotného práva. Občiansky súdny poriadok v § 91 ods. 2 nerozlučné spoločenstvo definuje tak, že ide o také spoločné práva alebo povinnosti, že sa rozsudok musí vzťahovať na všetkých účastníkov, ktorí vystupujú na jednej strane, úkony jedného z nich platia i pre ostatných. Správne súdnictvo podľa piatej časti O.s.p. je založené na ochrane subjektívnych práv fyzickej alebo právnickej

osoby. Subjektívne práva, resp. povinnosti žalobcu v 1. rade ako zamestnávateľa nie sú identické so subjektívnymi právami a povinnosťami fyzických osôb zamestnancov. Aplikácia ustanovenia § 91 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. pre toto konanie tak nespĺňa podmienku primeranosti.

51. K námietke žalobcu v 1. rade týkajúcej sa arbitrárnosti rozhodnutia odvolací súd poukazuje na to, že krajský súd sa v odôvodnení zaoberal pre prejednávajúcu vec relevantnými právnymi otázkami, a to najmä aktívnou procesnou legitímáciou žalobcu, a preto nemožno rozhodnutie, v ktorom krajský súd nedal odpoveď na všetky žalobcom nastolené otázky za arbitrárne a nedostatočne odôvodnené.

V tejto súvislosti Ústavný súd Slovenskej republiky uviedol, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05). Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom všeobecných súdov nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť tento právny názor svojím vlastným (II. ÚS 134/09, I. ÚS 417/08, III. ÚS 465/2016).

VI.

52. Pre úplnosť považuje Najvyšší súd za potrebné uviesť, že odvolanie žalobcu v 1. rade neobsahuje žiadne nové skutočnosti, právne významné pre uvedené konanie, s ktorými by sa krajský súd v rámci svojho konania nezaoberal. Argumenty a námietky uvedené žalobe o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu preukazujúce dôvodnosť zrušenia napadnutého rozhodnutia a tie uplatnené v odvolaní, sú obsahovo totožné. Odvolacie námietky žalobcu v 1. rade preto nie sú spôsobilé priviesť zmenu rozhodnutia krajského súdu, nakoľko sa krajský súd dostatočným spôsobom vysporiadal s argumentmi žalobcu v 1. rade a na základe dostatočne zisteného skutkového stavu a správneho právneho posúdenia dospel k záveru o potrebe zamietnutia žaloby. Odvolací súd sa stotožňuje so závermi zistenými v súdnom konaní o tom, že žalobcove subjektívne práva neboli správnym rozhodnutím priamo dotknuté a jeho námietky dôvodné.

53. Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok žalobcov a stanoviska žalovanej ako aj s prihliadnutím na závery vyššie uvedené a citovanú judikatúru (sp. zn. 9Sžso/117/2015, 9Sžso/166/2015) od ktorej záverov nie je v prejednávanej veci dôvod sa odchýliť, s osvojením si argumentácie krajského súdu postupom podľa § 219 ods. 1 O.s.p. s oznámením termínu vyhlásenia rozsudku postupom podľa § 156 ods. 1 a 3 O.s.p. rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku.

54. Najvyšší súd v prejednávanej veci v súlade s ust. § 250ja ods. 3 O.s.p. rozhodol bez pojednávania, lebo nezistil, že by týmto postupom bol porušený verejný záujem (vo veci prebehlo na prvom stupni súdne pojednávanie, pričom účastníkom bola daná možnosť sa ho zúčastniť), nešlo o vec v zmysle § 250i ods. 2 O.s.p. (úprava povinnosti zaplatiť poisťné je spojená s verejnoprávnymi vzťahmi), v konaní nebolo potrebné v súlade s ust. § 250i ods. 1 O.s.p. vykonať dokazovanie a z iných dôvodov nevznikla potreba pojednávania nariadiť.

55. O trovách odvolacieho súdneho konania rozhodol Najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 v spojitosti s § 250k ods. 1 a § 246c ods. 1 O.s.p., podľa ktorého iba úspešný žalobca má právo na náhradu trov tohto konania, čo v tomto súdnom prieskume nenastalo, a preto odvolací súd žalobcom právo na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).